

Στο καινούριο σχολείο

Συνήθως έτσι άρχιζε ο τίτλος της έκθεσης που μας έβαζαν οι δάσκαλοι στο δημοτικό.

Δεν μπορούσα ποτέ να φανταστώ ότι ο τίτλος αυτός θα σήμαινε τόσα σπουδαία πράγματα για μένα σε μια ηλικία που άλλοι συνομήλικοί μου έχουν γίνει γιαγιάδες και παππούδες. Πώς έτυχε να ζήσω αυτή την περίεργη όσο και ενθουσιώδη πρώτη μέρα σ' ένα καινούριο σχολείο; Χρόνια δασκάλα, κοντά 33, αφού είχα εγκαταλείψει μία πολλά υποσχόμενη καριέρα στα νομικά, είχα αφιερώσει το χρόνο της δουλειάς στην εκπαίδευση, στους μαθητές και σε όλα εκείνα τα βάσανα μικρά και μεγάλα που περνάει κάθε οικογένεια με παιδιά στο δημοτικό. Ποτέ δεν θέλησα να ανέβω τα σκαλιά της ιεραρχίας από φόβο ότι δεν θα τα κατάφερνα, όχι από έλλειψη γνώσεων, αλλά από έλλειψη ψυχικής δύναμης να ισορροπήσω τόσες ευθύνες και καθήκοντα. Άσε έλεγα, αυτές οι θέσεις είναι για άλλους.

Τα τελευταία χρόνια σε μια γειτονιά της Κυψέλης, μιας άλλης Κυψέλης, τόσο διαφορετικής από εκείνη που είχα γνωρίσει τις δεκαετίες του '70 και του '80, δούλευα με παιδιά μεταναστών. Μετανάστες από τα Βαλκάνια, από την Ασία, από την Αφρική, τόση πολυχρωμία, τόσες διαφορετικές οικογένειες και τόσο ίδια παιδιά. Μιλούσαν διαφορετικές γλώσσες κι έπαιζαν τέλεια μαζί. Λες και είχαν άλλους κώδικες, μάθαιναν τα παιχνίδια γρήγορα, τις σκανταλιές ακόμα πιο γρήγορα, γελούσαν, έκλαιγαν και θύμωναν και σ' έκαναν να σκεφτείς το υπέροχο αυτό πλάσμα που είναι ο άνθρωπος. Μέσα από τόσες διαφορές πόσο πολύ μοιάζουμε.

Κι ήταν εκείνη η μέρα του Σεπτεμβρίου του 2020, που ετοιμάζαμε τις τάξεις, τα βιβλία, το υλικό μας σε ένα σχολείο άδειο από παιδιά αλλά γεμάτο από τις φωνές των δασκάλων και το πηγαϊνέλα των θρανίων ανάμεσα σε διαλείμματα με καφέ και ψιλοκουβέντα.

Όταν χτύπησε το τηλέφωνο δεν σκέφτηκα ούτε μια στιγμή ότι θα ήταν το τηλεφώνημα που θα άλλαζε τη ζωή μου και θα με έπαιρνε μακριά από την αγαπημένη γειτονιά της Κυψέλης που είχα συνηθίσει. Μία καθαρή γυναικεία φωνή με ειδοποιούσε να αναλάβω θέση διευθύντριας σ' ένα σχολείο της Αθήνας. Στην αρχή φαντάστηκα μήπως ήταν κάποια φίλη και μου έκανε αστεία, τα συνηθίζαμε άλλωστε κάτι τέτοια μεταξύ μας, αλλά όταν η φωνή επέμεινε σταθερά και επαγγελματικά, ο παλιός εκείνος φόβος ξαναγύρισε, πήγα κάτι να ψιθυρίσω στην κυρία και αυτό που είπα ήταν «μάλιστα».

Δεν υπήρχε χρόνος για χάσιμο, σε 3-4 μέρες θα υποδεχόμαστε τα παιδιά στα σχολεία. Μπήκα στην είσοδο του καινούριου σχολείου, του *11^{ου} Δημοτικού Σχολείου Αθηνών* και με ξάφνιασε η μεγάλη – τεράστια ήταν στα μάτια μου – αυλή. Τα πρώτα βήματα δειλά, ντρεπόμουν και να πω τη λέξη διευθύντρια. Μέχρι τότε είχα συνηθίσει να διευθύνω την τάξη μου, να οργανώνω τους μαθητές μου, να με λένε κυρία τα παιδιά και να είναι δεδομένη η θέση μου στα μάτια τους και στην ψυχή τους. Τώρα όμως ήταν συνομήλικοί μου αυτοί που με κοιτούσαν – όχι συνομήλικοι, μικρότεροι είναι το σωστό – αλλά συνάδελφοί μου με χρόνια εμπειρίας που ήξεραν καλά το σχολείο τους, τα παιδιά τους, τη γειτονιά. Κι εγώ να στέκομαι αμήχανα κι εκείνοι να προσπαθούν να με καλωσορίσουν, να με υποδεχτούν με χαμόγελα, με αβρότητα και να με ρωτούν για μένα θέλοντας να με κάνουν να αισθανθώ άνετα και φιλικά. Χαμογελούσα αλλά ο φόβος δεν έλεγε να με εγκαταλείψει. Κι αν τους απογοήτευα; Το ξέραμε ότι θα ήταν μια δύσκολη χρονιά, η πανδημία είχε χτυπήσει κόκκινο σε όλο τον πλανήτη. Κυκλοφορούσαμε με μάσκες και οι εντολές ήταν σαφείς. Πώς θα τα κατάφερα;

Δεν χρειάστηκε να τα καταφέρω. Τα κατάφεραν εκείνοι όλοι οι δάσκαλοι που τους γνώρισα γεμάτους όρεξη και μεράκι. Μου το είπαν από την πρώτη μέρα. «Το σχολείο δουλεύει ρολόι.... Μας ξέρει και το ξέρουμε!» Ήταν από τις πρώτες κουβέντες που άρχισαν να διώχνουν το φόβο.

Δεν μπορώ να ξεχάσω τις πρώτες μέρες. Με βοηθούσαν σε όλα. Μου μίλησαν για τις συνήθειες και τη ρουτίνα του σχολείου. Ο προηγούμενος διευθυντής είχε φροντίσει τα πάντα, είχε οργανώσει και την παραμικρή λεπτομέρεια. Με το συστεγαζόμενο δημοτικό υπήρχε άριστη συνεργασία.

Μετά ήταν η πρώτη μέρα. Η πρώτη μέρα του αγιασμού με τους περισσότερους μαθητές στις τάξεις τους, αφού οι κανόνες της πανδημίας δεν μας άφηναν πια να συγκεντρωθούμε όλοι στην αυλή. Ήρθαν οι μαθητές με το μουτράκι μισοκρυμμένο πίσω από τη μάσκα, αλλά με την ίδια χαρά και ζωηράδα που έχουν πάντα τα παιδιά. Τους φάνηκε περίεργο που δεν είδαν τον διευθυντή τους, τόσα χρόνια τους πρόσεχε και τον είχαν αγαπήσει. Ρωτούσαν να μάθουν τι έγινε, με κοιτούσαν με απορία και έναν δισταγμό.

Ο καιρός περνούσε ανάμεσα στις δουλειές του γραφείου και την αγωνία για την επέλαση της πανδημίας. Ήρθε το πρώτο λοκντάουν πριν τα Χριστούγεννα. Δεν θα ξεχάσω την αγωνία των δασκάλων και την έγνοια τους πώς θα βοηθήσουν όλα τα παιδιά. Όσοι είχαν υπολογιστές στο σπίτι ήταν πιο τυχεροί. Άλλοι πάλι έρχονταν στο σχολείο να δουλέψουν το διαδικτυακό τους μάθημα. Ώρες προετοιμασίας και ώρες αγωνίας μπροστά στις κάμερες να μην πέσει το δίκτυο, να προλάβουν να μιλήσουν όλα τα παιδιά, να δίνουν οδηγίες πώς θα κάνουν τις ασκήσεις, να προσαρμόζονται και στα μαθήματα εξ αποστάσεως που ποτέ δεν μας είχε μάθει κανένας επίσημος φορέας. Βρέθηκαν οι δάσκαλοι του σχολείου μου και όλης της χώρας μπροστά σε μια οθόνη υπολογιστή που έπρεπε να την μετατρέψουν όσο μπορούσαν σε αίθουσα διδασκαλίας. Και στριμώχνονταν τα παιδικά μουτράκια μπροστά στο «παράθυρο» του υπολογιστή. Τότε κατάλαβα ότι είμαι σ' ένα σχολείο που οι δάσκαλοί του «τα δίνουν όλα» για τα παιδιά τους. Γιατί «τα παιδιά μου» έλεγαν όταν μιλούσαν για τους μαθητές τους. Δεν στόλισαν δέντρα στην τάξη τους όπως άλλες χρονιές, παραμονές Χριστουγέννων, δεν έφτιαξαν μαζί στολίδια και δεν τραγούδησαν τα κάλαντα ζωντανά. Κι όμως κατάφεραν μέσα από τα κρύα καλώδια του διαδικτύου να περάσουν τις χριστουγεννιάτικες ευχές τους, να δείξουν στα παιδιά πώς να φτιάξουν κάρτες, να κάνουν την κάθε στιγμή ξεχωριστή.

Άνοιξαν τα σχολεία πάλι μετά τα Χριστούγεννα για να κλείσουν για δεύτερη φορά λίγο αργότερα. Ξανά οι οθόνες, πάλι τα μαθήματα με το webex. «Κυρία, δεν σ' ακούω», «παιδιά κλείστε την οθόνη, θα ακούτε μόνο τη φωνή μου» απαντούσε η δασκάλα. Ίσως αργότερα, μετά από χρόνια γράψουν πώς κατάφεραν δάσκαλοι με λίγα τεχνικά μέσα να κρατήσουν τους μαθητές τους, να προχωρήσουν τα μαθήματά τους, να βοηθήσουν, να εμψυχώσουν.....

Αυτή τη φορά όμως η διάρκεια ήταν μεγάλη. Οι μαθητές κάθε μέρα στις οθόνες τους, πολλοί συνδέονταν μόνο με το κινητό τους, δεν είχαν άλλον τεχνολογικό εξοπλισμό. Η απομάκρυνση από το σχολείο, το κλείσιμο παιδιών και γονέων στο σπίτι, οι δυσκολίες στη σύνδεση, ο στοιχειώδης τεχνολογικός εξοπλισμός δεν έκαμψαν τις προσπάθειες των εκπαιδευτικών του σχολείου μας. Μέχρι τελευταία στιγμή έδιναν τον καλύτερο εαυτό τους, ενθάρρυναν, διόρθωναν και τροφοδοτούσαν με γνώσεις και κουράγιο μαθητές και γονείς. Γιατί τώρα πια και οι γονείς γίνονταν συμμετοχοί αυτής της προσπάθειας, αφού ο δάσκαλος έμπαινε στο σπίτι τους, τον άκουγαν και πολλές φορές συμμετείχαν και αυτοί βοηθώντας τους μικρούς κυρίως μαθητές. Ήταν πραγματικά μία προσπάθεια αξιοθαύμαστη με ενορχηστρωτές και καθοδηγητές τους δασκάλους και τις δασκάλες μας. Δεν πέρασε ούτε μία μέρα που να μείνουν μόνα τους τα παιδιά, που να μην ακούσουν την αγαπημένη φωνή του κυρίου ή της κυρίας τους.

Αλήθεια, πόσο κουράγιο, πόσο δόσιμο χρειάστηκε για να μπορέσουν αυτοί οι δάσκαλοι να περάσουν όσο ήταν δυνατόν το κλίμα που είχαν άλλοτε μέσα στην τάξη τους, όταν έκαναν το μάθημά τους δια ζώσης. Είχαν σπουδάσει όμως γι' αυτό, το ήξεραν, το δούλευαν χρόνια, είχαν εμπειρία. Στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση ρίχτηκαν εντελώς αναπάντεχα, κάτω από το βάρος μιας πανδημίας που έκανε όλη την κοινωνία να υποφέρει. Δεν είχαν εκπαιδευτεί για κάτι τέτοιο, δεν ήταν στα επιστημονικά πεδία όταν σπούδαζαν, δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία. Κι όμως η ανταπόκρισή τους ήταν αξιοθαύμαστη. Κανένα εμπόδιο δεν στάθηκε ικανό να διακόψει τη σχέση τους με τους μαθητές τους, να σταματήσει την έγνοια για τα παιδιά τους, να αποθαρρυνθούν με τις συνεχείς ελλείψεις που αντιμετώπιζαν. Δεν θέλησαν να επιτρέψουν σε πρωτοφανείς δυσκολίες να σταθούν εμπόδιο στη μάθηση και στην εξέλιξη των παιδιών. Δεν θα ξεχάσω ποτέ τις αγωνίες τους και τα ερωτηματικά αν κατάφεραν να μεταδώσουν όσα ήθελαν, όσα είχαν βάλει στο πλάνο τους. Δεν θα ξεχάσω κυρίως την επιμονή τους να μην αφήσουν τις συνθήκες να επικρατήσουν, αλλά να τις νικήσουν, να υπερκεράσουν κάθε αδυναμία του συστήματος, να βρουν λύσεις εκεί που νόμιζες ότι δεν υπήρχαν, να σταθούν δίπλα στις οικογένειες που δοκιμάζονταν.

Αυτοί είναι οι εκπαιδευτικοί του σχολείου μας. Του καινούριου σχολείου που πήγα με χίλιους δυο φόβους και δισταγμούς και που μου μετέδωσαν τη σιγουριά τους και την αισιοδοξία τους.

Όταν άνοιξαν τα σχολεία μετά το Πάσχα, ξαναγύρισε η χαρά και η ζωντάνια στα σιωπηλά κτίρια. Τι κι αν φορούσαν μάσκες τα παιδικά προσώπακια, το γέλιο φαινόταν στα μάτια τους. Η ζωηράδα βρήκε επιτέλους διέξοδο και τα τρεξίματα, τα παιχνίδια και οι φωνές γέμισαν τους μέχρι πριν λίγο άδειους χώρους. Οι δουλειές στο γραφείο εντάθηκαν, τα μαθήματα έτρεχαν, τα παιδιά επίσης έτρεχαν κι όλα είχαν βρει τον κανονικό τους ρυθμό. Οι μαθητές στις μεγάλες τάξεις ήταν απασχολημένοι με τα δικά τους προβλήματα, έμπαιναν στην εφηβεία βλέπεις και είχαν αρχίσει τις συζητήσεις, τους προβληματισμούς, είχαν ενθουσιασμό και ορμή. Οι μικροί ήταν ακόμα ανέμελοι και τιτίβιζαν από την ώρα που έρχονταν μέχρι που έφευγαν. Η πιο συχνή τους λέξη ήταν «κυρία», αναζητώντας πάντα τις δασκάλες τους, αφοσιωμένα στις κυρίες τους. Μα δεν ήταν ανήσυχα; Πολύ θα σας απαντήσω. Ήταν ανήσυχα, γεμάτα ζωή, γεμάτα όρεξη για

αστεία και πειράγματα. Ήταν παιδιά που βγήκαν επιτέλους από το σπίτι, που έτρεχαν, έπαιζαν, μάθαιναν.

Ήταν μια αξέχαστη χρονιά! Η πρώτη χρονιά στο τιμόνι ενός σχολείου σε μια πυκνοκατοικημένη γειτονιά της Αθήνας, κοντά στο κέντρο, με πολλούς μετανάστες, πρόσφυγες, Ρομά, με πολλά παιδιά στερημένα, μακριά από τις πατρίδες τους, αλλά με όνειρα, όπως όλα τα παιδιά του κόσμου. Ήταν τα παιδιά που έζησαν και ζουν σε μία εποχή που φάνηκε σκληρή μαζί τους, που δοκιμάστηκαν και δοκιμάζονται ακόμα από μία αναπάντεχη καταστροφή που έπληξε όλο τον κόσμο, που τους στέρησε το παιχνίδι, τις αγκαλιές και τον παιδικό αυθορμητισμό.

Ήταν όμως και τυχερά τα παιδιά του σχολείου μας. Είχαν δίπλα τους δασκάλους άξιους, με σιγουριά για τη δουλειά τους, δασκάλους που τα φρόντιζαν και νοιάζονταν. Έτσι ένα μικρό σχολείο σε μια γειτονιά της Αθήνας κατάφερε να αντέξει τις δυσκολίες της πανδημίας, να στηρίξει τους μαθητές και τις οικογένειές τους και να δώσει ένα υπέροχο παράδειγμα σε όλους μας.

Μεταξία Κουσκουνά

Ιούλιος 2021

